

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
від 25 серпня 2026 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Ольга ГРИНЬ, 1974 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1996 році Ужгородський державний університет, здобула освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від 30 червня 2026 року №404/01-04, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради –

Олени ПОПАДИЧ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Рецензентів –

Володимира СТАРОСТИ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Зоряни БОРОТКАНИЧ, кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Офіційних опонентів –

Галини БІЛЕЦЬКОЇ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри екології та біологічної освіти гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету,
Оксани ЦЮНЯК, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри початкової освіти та освітніх інновацій педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

на засіданні 25 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Гринь Ользі Валентинівні на підставі публічного захисту дисертації «Формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород.

Науковий керівник: Оксана ПОВІДАЙЧИК, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису з дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами). Робота виконана здобувачкою особисто, державною мовою, відповідно до вимог щодо її оформлення. Виконане О. Гринь дослідження містить результати, спрямовані на розв'язання наукового завдання з обґрунтування та експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов і моделі формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій.

Здобувачкою опубліковано 18 наукових і науково-методичних праць, зокрема: 1 стаття в журналі, що індексується в наукометричній базі Web of Science (у співавторстві); 8 статей у наукових фахових виданнях України; 7 публікацій апробаційного характеру; 2 публікації, які додатково відображають результати дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гринь О.В. Формування екологічної культури майбутніх учителів біології: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 58. Т. 1. С. 18–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.2>.

2. Гринь О.В. Екологічна підготовка майбутніх педагогів у США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. Вип. 2(53). С. 44–47. DOI: 10.24144/2524-0609.2023.53.44-47.

3. Повідайчик О.С., Гринь О.В. Концепція сталого розвитку як основа неперервної екологічної підготовки майбутніх педагогів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. Вип. 1(54). С. 154–157. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.154-157>.

4. Повідайчик О.С., Гринь О.В. Сутність і зміст поняття екологічної компетентності педагога. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 78. Том 2. С. 282–286. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-42>.

5. Гринь О. В. Шляхи формування екологічної культури майбутніх учителів біології у закладах вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2025. Вип. 2(57). С. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.52-56>.

6. Bilyk L, Murzagaliev E, Skibina O, Hryn O, Kravchenko T. Improving the practical competence of students through educational and market cooperation. *Seminars in Medical Writing and Education*. 2025. 4:452. DOI: <https://doi.org/10.56294/mw2025452>.

7. Гринь О. В., Повідайчик О.С. Потенціал інноваційних технологій у процесі формування екологічної культури майбутніх учителів біології. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2026. №1(43) 2026. С. 1809–1832. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-1809-1822](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-1809-1822).

8. Гринь О.В., Повідайчик О.С. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій. *Перспективи та інновації науки: журнал*. 2026. Вип. 4(62). С. 510–521. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4\(62\)-510-521](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4(62)-510-521).

9. Гринь О.В., Повідайчик О.С. Моделювання процесу формування екологічної культури майбутніх учителів біології на засадах інноваційних технологій. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2026. №4(46). С.3227–3239. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-3227-3239](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-3227-3239).

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження та рекомендації.

Олена ПОПАДИЧ – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» дала позитивну оцінку роботі та відмітила, що дослідження Гринь О.В. є безперечно актуальним і зумовлено необхідністю підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів біології, формування в них ціннісного ставлення до природи та готовності до реалізації екологічної освіти учнів. Актуальність дослідження посилюється сучасними екологічними викликами та потребою модернізації змісту й технологій професійної підготовки педагогічних кадрів. Особливого значення набуває пошук ефективних засобів формування екологічної культури майбутніх учителів біології, здатних не лише володіти відповідними знаннями, а й інтегрувати екологічні цінності у власну професійну

діяльність та сприяти формуванню екологічної культури здобувачів освіти.

Володимир СТАРОСТА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» позитивно оцінюючи результати проведеного Гринь Ольгою Валентинівною дослідження, зауважив:

1. Вивчення змісту дисертації дає підстави відзначити, що авторкою здійснено систематизацію широкого спектра інноваційних технологій та розкрито їх можливості у формуванні екологічної культури майбутніх учителів біології. Разом із тим, у роботі потребує додаткового уточнення співвідношення понять «інноваційні технології», «методи» та «форми», оскільки окремі представлені позиції (наприклад, сторітелінг, екоквести, дебати, STEM-лабораторне дослідження) можуть розглядатися як окремі методи або форми організації освітньої діяльності, а не лише як технології.

2. Позитивним аспектом дослідження є розроблення та апробація діагностичного інструментарію оцінювання рівнів сформованості екологічної культури майбутніх учителів біології, а також використання статистичних методів для підтвердження ефективності запропонованої моделі. Водночас, на нашу думку, доцільним було б більш детально представити процедуру обґрунтування валідності та надійності авторських діагностичних методик, що посилює доказовість отриманих результатів.

3. Практичну значущість дослідження посилює розроблення навчально-методичного забезпечення та рекомендацій щодо використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів біології. Разом із тим, одним із напрямів удосконалення практичної реалізації результатів дослідження могло б стати створення цілісного електронного освітнього ресурсу, який би системно забезпечував процес формування екологічної культури студентів педагогічних спеціальностей.

Зоряна БОРОТКАНИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» підкреслила:

1. Попри ґрунтовний аналіз культурологічного, аксіологічного, особистісного, компетентнісного та діяльнісного підходів до визначення поняття екологічної культури вчителя біології (розділ 1, с. 51–59), у роботі поза увагою залишено системний підхід, який дозволяє розглядати цей феномен як цілісне, багаторівневе утворення з взаємопов'язаними структурними компонентами. Залучення системного підходу сприяло б більш чіткому обґрунтуванню внутрішніх зв'язків між складниками екологічної культури та поглибило б теоретичне осмислення її структури і функціонування.

2. Здобувачкою запропоновано дихотомічну класифікацію інноваційних технологій формування екологічної культури майбутніх учителів біології (власне методичні та з використанням цифрових засобів) (розділ 2, с. 106). Водночас такий підхід потребує більш чіткого теоретичного обґрунтування, зокрема щодо визначення критеріїв поділу, оскільки окремі технології можуть поєднувати як методичні, так і цифрові компоненти, що ускладнює їх однозначне віднесення до певної групи.

3. Позитивно оцінюємо проведення педагогічного експерименту та використання методів математичної статистики для підтвердження ефективності запропонованих організаційно-педагогічних умов та моделі формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій (розділ 3). Проте, на нашу думку, розширення експериментальної бази за рахунок залучення більшої кількості здобувачів та закладів вищої освіти могло б додатково посилити репрезентативність і практичну значущість результатів дослідження.

Галина БІЛЕЦЬКА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри екології та біологічної освіти гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного

університету висловила зауваження:

1. Дисертанткою опрацьовано значну кількість зарубіжних джерел, однак зарубіжний досвід формування екологічної культури майбутніх учителів біології у тексті дисертації представлений фрагментарно. Рецензована робота значно б збагатилася, якби авторкою було ґрунтовніше проаналізовано і систематизовано наукові підходи і практичний досвід зарубіжних країн щодо формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій.

2. Позитивно оцінюючи представлений авторкою комплекс методологічних підходів, вважаємо, що певного розширення потребує характеристика синергетичного та інтегративного підходів. Більш детальне обґрунтування їх ролі у формуванні екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій дозволило б поглибити методологічний аспект дослідження і посилити його концептуальну цілісність.

3. У роботі ґрунтовно охарактеризований інноваційний методичний інструментарій формування екологічної культури майбутніх учителів біології. Водночас, на наш погляд, доцільним було б ширше висвітлити можливості формування екологічної культури майбутніх учителів біології в умовах дистанційного і змішаного навчання, необхідність запровадження якого в ЗВО обумовлена сучасними суспільними викликами, пов'язаними з повномасштабною війною в Україні.

4. У роботі переконливо доведено ефективність організаційно-педагогічних умов формування екологічної культури майбутніх учителів біології засобами інноваційних технологій. Однак, на нашу думку, у підрозділі 3.3 доцільно було б зробити ґрунтовніший якісний аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи, що дозволило б чіткіше простежити вплив визначних у дисертації організаційно-педагогічних умов на формування екологічної культури майбутніх учителів біології.

5. Для підвищення наочності та полегшення порівняльного аналізу результатів педагогічного експерименту доцільно було б подати результати діагностування рівнів сформованості екологічної культури майбутніх учителів біології у вигляді діаграм.

Оксана ЦЮНЯК, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника наголосила:

1. Запропоноване авторкою визначення поняття «екологічна культура» є змістовним, науково обґрунтованим і аргументованим. Водночас, на нашу думку, дослідження набуло б ще більшої наукової цінності, якби дисертантка чіткіше розмежувала це поняття із суміжними категоріями, зокрема «екологічна свідомість», «екологічне мислення» та «екологічна відповідальність». Такий порівняльний аналіз сприяв би більш повному обґрунтуванню авторської позиції, уточненню місця поняття «екологічна культура» в системі сучасної педагогічної термінології та посиленню концептуальної цілісності дослідження.

2. Заслугове на схвальну оцінку здійснений дисертанткою аналіз вітчизняного досвіду формування екологічної культури майбутніх учителів біології. Водночас, на нашу думку, дослідження стало б ще більш змістовним, якби його було доповнено порівняльним аналізом практик професійної підготовки майбутніх учителів біології в університетах країн Європейського Союзу. Це дало б можливість більш повно розкрити сучасні тенденції розвитку екологічної освіти та визначити перспективні напрями імплементації зарубіжного досвіду в українську систему вищої освіти.

3. У підрозділі 2.3 (с. 118–138) авторкою представлено ґрунтовний аналіз інноваційного методичного інструментарію формування екологічної культури майбутніх учителів біології. Водночас виклад теоретичного матеріалу переважно має текстовий характер. На нашу думку, доцільно було б доповнити його авторськими схемами, узагальнювальними таблицями, рисунками, що сприяло б кращій систематизації матеріалу, підвищило б наочність представлених результатів і полегшило їх сприйняття.

4. У параграфі 3.2 (с. 164–202) ґрунтовно описано процес реалізації організаційно-

педагогічних умов і структурно-функціональної моделі формування екологічної культури майбутніх учителів біології. Разом із тим, вважаємо, що робота набула б ще більшої практичної значущості за умови детальнішого висвітлення ролі викладача як фасилітатора освітнього процесу, його функцій щодо організації партнерської взаємодії та створення екологічно орієнтованого освітнього середовища.

Висловлені зауваження отримали вичерпні пояснення з боку дисертанта, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Ольги Гринь.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради,

«Проти»: 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ользі ГРИНЬ ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Олена ПОПАДИЧ